

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DOKUMENTŲ IR ARCHYVŲ ĮSTATYMO NR. I-1115 20 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Pagrindinė priežastis, paskatinusi parengti šį įstatymą, yra siekis taip reglamentuoti priėjimą prie Nacionalinio dokumentų fondo ypatingosios dalies dokumentų, įskaitant tuos, kuriuose galimai yra informacijos apie asmenis, pripažinusius slapta bendradarbiavus su SSRS specialiosiomis tarnybomis ir įrašytus į pripažinusių asmenų įskaitą, kad visi be išimčių KGB dokumentai taptų prieinami, nebūtų ribojamas susipažinimas su jais.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo KGB veiklos pripažinimo neteisėta Lietuvos teritorijoje ir jos likvidavimo praėjo beveik 35 metai, būtina peržiūrėti ribojamų dokumentų naudojimo tvarką, kurią vadovaudamasi šiuo ir kitais įstatymais nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Atkreiptinas dėmesys, kad mažiausiai dviems trečdaliams prisipažinusių asmenų Lietuvos ypatingajame archyve apskritai nėra likę dokumentų, nes KGB juos naikino bei išvežė 1989-1990 m. Likę KGB dokumentai pradėję aktualumą praėjus beveik 34 metams po jų perėmimo.

Apibendrinant – projekto tikslas yra padaryti laisvai prieinamais visus KGB dokumentus ir sumažinti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui (toliau LGGRTC) bei Lietuvos archyvui (toliau LYA) tenkančią administracinę naštą. Šiuo metu vykdydamas Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusių apsaugos įstatymo ir Dokumentų ir archyvų įstatymo 20 str. 3 dalies nuostatas, LGGRTC turi, pagal LYA užklausimus, ieškoti prisipažinusių asmenų pėdsakų KGB dokumentuose. Tokios peržiūros eilėje yra net 600 bylų, nors jose dažniausiai informacijos apie prisipažinusius asmenis ir nerandama.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projektą parengė Seimo narys Arvydas Anušauskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Dokumentų ir archyvų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kai kurie archyviniai dokumentai neprieinami. Priėjimo prie Nacionalinio dokumentų fondo ypatingosios dalies dokumentų teisė ribojama, kai dokumentuose pateikiama informacijos, susijusios su asmenimis, pripažinusiais slapta bendradarbiavus su SSRS specialiosiomis tarnybomis ir įrašytais į pripažinusių asmenų įskaitą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Projektu siūlomas, kad priėjimas prie Nacionalinio dokumentų fondo ypatingosios dalies dokumentų nebūtų ribojamas ir būtų suvienodintas su galiojančio teisinio reguliavimo nuostatomis, nustatytomis šio Įstatymo 19 straipsnyje. KGB dokumentų peržiūrėjimo funkcijos eliminavimas ir LGGRTC, ir LYA leistų sumažinti tam skiriamus administracinius resursus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymo projektas įtakos korupcijai ir kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilies verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Poveikio neturės.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Papildomai reikės pakeisti Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo 8 straipsnį.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks

įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks. Įgyvendinant įstatymo nuostatas valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų sutaupyta nebus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimo ir išvadų neprašyta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai: „archyvai“, „dokumentų saugojimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Seimo narys

Arvydas Anušauskas